

Zitting 1980–1981

16 432

Regelen betreffende melding over buitenlandse boycotmaatregelen (Wet melding buitenlandse boycotmaatregelen)

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 27 februari 1981

De vaste Commissie voor de Handelspolitiek¹ heeft de eer als volgt verslag uit te brengen over haar voorlopige bevindingen aangaande dit wetsontwerp. De commissie spreekt tevens haar erkentelijkheid uit voor de ontvangst van de schriftelijke commentaren die haar op haar verzoek zijn toegestuurd door het Nederlands Centrum voor Handelsbevordering, de Raad van Kerken in Nederland, het Centraal Orgaan voor de Economische Betrekkingen met het Buitenland, het Centrum voor Informatie en Documentatie Israël (CIDI), en de Nederlandsche Crediet Verzekering Maatschappij N.V. De commissie heeft deze reacties ter kennis gebracht van de Regering.

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden in het algemeen waardering voor de gedane poging om inzicht te verkrijgen in de aard, omvang en effecten van buitenlandse boycotmaatregelen. Zij verwachtten dat het wetsontwerp als het eenmaal wet is geworden, een positieve bijdrage zal kunnen leveren aan versterking van het inzicht in de gang van zaken rondom een buitenlandse boycot.

Deze leden wilden echter ook een aantal kritische opmerkingen maken en aanvullingen voorstellen. Globaal genomen waren zij van mening dat de opzet van het wetsontwerp in beginsel goed is, maar dat de uitwerking op tal van punten veel te zwak is, zozeer zelfs dat betwijfeld moet worden of het effect van de wet voldoende zal zijn.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsontwerp. Zij achtten een regeling waarmee wordt gepoogd inzicht te verkrijgen in de economische en maatschappelijke gevolgen in Nederland van buitenlandse boycotmaatregelen, van belang. In het kader van de beperking van de gevolgen in Nederland van de Arabische boycot zijn door de Regering een aantal maatregelen getroffen. De discriminatiewetgeving in het Wetboek van Strafrecht wordt aangepast; samen met het bedrijfsleven heeft de Minister van Economische Zaken gezocht naar mogelijkheden om de zogenaamde negatieve goederenverklaring te vervangen, een adviesaanvraag naar de SER is uitgegaan over de onverbindendverklaring in het kader van de Wet Economische Mededinging, en de Minister van Financiën heeft aan de Nederlandsche Credietverzekering Maat-

¹ Samenstelling: Van Rossum (SGP), Ter Beek (PvdA), Epema-Brugman (PvdA), Aarts (CDA), Patijn (PvdA), Van der Hek (PvdA), voorzitter, Van Heel-Kasteel (CDA), Vacature PvdA, Van de Ven (VVD), Van Dijk (CDA), Bolkestein (VVD), Blaauw (VVD), Couprie (CDA), Bischoff van Heemskerck (D'66), Van der Burg (CDA)

schappij meegedeeld, dat door hem in het kader van de herverzekering geen schadevergoeding voor politieke risico's zal worden verleend, indien in het geval van schade het desbetreffende contract voor een specifieke transactie met landen die aan buitenlandse boycotmaatregelen deelnemen, ertoe strekt of tot gevolg heeft dat onderscheid wegens ras wordt gemaakt.

De handel tussen staten achtten de leden van de C.D.A.-fractie van grote betekenis in politiek en economisch opzicht. Belemmeringen voor de deelneming aan internationale handel dienen zoveel mogelijk te worden vermeden. Dit laat evenwel onverlet dat bij politieke besluitvorming ter zake van internationale betrekkingen ook de mogelijkheid van een economische sanctie, zoals bij voorbeeld een boycot, betrokken wordt. Deze leden meenden dat een boycot door de Nederlandse samenleving benaderd moet worden vanuit het standpunt dat de effecten die strijdig zijn met de interne Nederlandse rechtsorde, onaanvaardbaar zijn en dienen te worden tegengegaan. De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming geconstateerd dat het wetsontwerp zich in hoofdzaak beperkt tot buitenlandse boycotts die zijn ingegeven door internationaal-politieke overwegingen.

Met de doelstelling van het wetsontwerp «het verwerven van meer exacte informatie over de aard en de omvang van de effecten van buitenlandse boycotmaatregelen binnen Nederland» (blz. 6), konden de leden van de C.D.A.-fractie van harte instemmen. De Nederlandse Regering kan aldus beter in staat gesteld worden de juiste beleidsmaatregelen te treffen. Daaronder begrepen de leden hier aan het woord heel bepaald het verstrekken van deugdelijk en doelmatig advies aan het Nederlandse bedrijfsleven om te voorkomen dat de Nederlandse rechtsorde geschonden wordt. Zij stelden in dit verband nog de vraag hoe de Nederlandse Regering aan de behoefte aan advies van het bedrijfsleven op de meest praktische wijze tegemoet zal kunnen komen.

De leden van de D'66-fractie wilden, alvorens in te gaan op de inhoud van het onderhavige wetsontwerp vragen welke oorzaken geleid hebben tot het uitstel van de indiening. Zij herinnerden aan de opmerking in de brief van 2 april 1980 (kamerstuk 14 986, nr. 17), dat het onderhavige wetsontwerp nog in de maand april 1980 aan de Ministerraad zou worden voorgelegd. Waarom heeft het daarna nog een halfjaar moeten duren, voordat het bij de Tweede Kamer werd ingediend?

De leden van de S.G.P.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsontwerp. In dit kader hadden zij nog wel enkele vragen. Is het in het wetsontwerp voorgestelde instrumentarium, in plaats van een doel op zich zelf, niet veeleer een middel om op basis van verkregen informatie eventueel verdergaande beleidsmaatregelen te treffen? Deelt de Regering het standpunt dat van de aanmeldingsplicht en de werkzaamheid van de Commissie buitenlandse boycotmaatregelen ook reeds een invloed zal kunnen uitgaan die de schadelijke effecten van boycotmaatregelen voor de Nederlandse rechtsorde tegengaat?

Het lid van de P.S.P.-fractie had ernstige bedenkingen tegen het voorgestelde wetsontwerp. Naar zijn mening toont de wet een grote lacune, doordat zij onvoldoende poogt gedragingen die onjuist of onwettelijk worden geacht, te bestrijden. Bij een buitenlandse boycot zijn voor Nederland niet de motieven die de boycottende staat aanvoert het essentiële punt, maar wel de gedragingen van Nederlandse natuurlijke en rechtspersonen, die door gevolg te geven aan een buitenlandse boycot, inbreuk maken op de Nederlandse rechtsorde en het volkenrecht. Het is de taak van de Nederlandse overheid die maatregelen te treffen die het onmogelijk maken dat ondernemingen uit economische motieven onwettige of ongeoorloofde praktijken bedrijven. Daarnaast is het naar de opvatting van dit lid een taak van de overheid datgene te ondernemen dat bijdraagt tot een opheffing van niet juist geachte discriminerende of anderszins beperkende maatregelen of verhindert dat dergelijke maatregelen door vreemde staten worden getroffen.

Definities

Ten aanzien van artikel 1, de definities, merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie op dat in het wetsontwerp wordt gesteld dat een buitenlandse boycot alleen gericht kan zijn tegen staten. Zij vroegen of een aanvulling op deze definitie niet gewenst en mogelijk zou zijn, in die zin dat een boycot ook gericht kan zijn tegen rechtspersonen of natuurlijke personen binnen een staat. Vervolgens merkten zij op dat een boycot op grond van economische motieven uitgesloten wordt. Naar de mening van deze leden is dit op zich genomen juist, maar zij vroegen of een preciezere definiëring niet nuttig zou zijn. Dit ter voorkoming van onduidelijkheden en van het doorelkaar halen van motieven.

Met betrekking tot de definitie van een buitenlandse boycotmaatregel moet volgens hen uit de wettekst en zeker uit de memorie van toelichting duidelijk blijken dat daaronder een hele serie boycoteisen valt, zoals naar voren gekomen in de afgelopen jaren – bij voorbeeld de niet-joodverklaring, de negatieve goederenverklaring, de zwarte lijst, de niet-Israëlverklaring en allerlei varianten daarop – en zoals eventueel nog te bedenken. De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden ook graag de reactie van de Regering vernemen op het voorstel van het Centraal Orgaan voor de Economische Betrekkingen met het Buitenland om aan de definitie het woord «kennelijk» toe te voegen, zodat de formulering wordt:

- a. een maatregel, waarmee kennelijk ...
- b. een maatregel, die kennelijk in samenhang ...
- c. een maatregel, die kennelijk erop is gericht ...»

Leidt deze tekstwijziging niet tot een ruimere benadering dan het huidige voorstel?

Naar aanleiding van de definitie in artikel 1 vroegen de leden van de C.D.A.-fractie of voldoende duidelijk is omschreven hoe ver de meldingsplicht zich uitstrekt. Wat betekent in dit verband: «alle acties die erop gericht zijn een of meer staten geheel of gedeeltelijk van het economisch verkeer uit te sluiten», zoals de memorie van toelichting op blz. 8 stelt? Deze leden vonden dat het begrip «buitenlandse boycotmaatregel» allerlei vraagtekens oproept. De Raad van State noemt in zijn advies over dit wetsontwerp daarvan enige voorbeelden, die gemakkelijk uitgebreid kunnen worden. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen om een nadere precisering van het begrip «buitenlandse boycotmaatregel». Het door de Regering gemaakte onderscheid tussen primaire, secundaire en tertiaire boycotts achtten deze leden voor de meldingsplichtige moeilijk hanteerbaar. Zij vroegen de Regering dit onderscheid met een aantal concrete voorbeelden te verduidelijken.

De leden van de fractie van D'66 vroegen waarom een uitzondering op de meldingsplicht wordt gemaakt voor boycotts waartoe is besloten uitsluitend op gronden van economisch beleid. Naar hun mening is het immers zeer wel denkbaar dat ook in dergelijke gevallen Nederlandse belangen worden geschaad door verstoring van onze buitenlandse handel en van commerciële relaties binnen Nederland. Wat is er tegen om ook dergelijke boycotts door het Nederlandse bedrijfsleven te laten aanmelden, zo vroegen deze leden onder verwijzing naar een artikel van professor Mok in het Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, 1980, nr. 11.

De door puur economische motieven ingegeven boycotacties vallen buiten het systeem van dit ontwerp. De leden van de S.G.P.-fractie namen aan dat fyto-sanitaire motieven of overwegingen verband houdend met het milieu, daar evenmin onder vallen. Moeten ook dergelijke motieven niet uitdrukkelijk in artikel 1 onder buitenlandse boycot sub b worden vermeld?

Op blz. 9 geeft de memorie van toelichting een voorbeeld van een buitenlandse boycotmaatregel zoals genoemd in onderdeel c van de definitie van artikel 1. De leden van de S.G.P.-fractie verzochten eveneens om voorbeel-

den van een maatregel als genoemd in onderdeel b van de definitie van artikel 1. Mogen zij als vaststaand aannemen dat de zogenaamde niet-Israëlverklaring hier onder valt? Mogen zij wat betreft de zogenaamde niet-joodverklaring aannemen dat het hier gaat om een maatregel die, hoewel wellicht niet rechtstreeks voortvloeiend uit een buitenlandse boycot maar bijvoorbeeld uit een intern visumvoorschrift, wèl in samenhang met een buitenlandse boycot wordt genomen?

Meldingsplicht

Artikel 2 van het wetsontwerp stelt, dat bedrijven die boycoteisen melden, niet behoeven aan te geven of men ook op deze boycoteis is ingegaan. Dit leek de leden van de P.v.d.A.-fractie een onjuiste benadering. Van belang is natuurlijk te weten dat eisen worden gesteld, maar van veel meer belang voor het verwerven van inzicht in uitvoering en effect van een buitenlandse boycot is het te weten of bedrijven ook op die eis zijn ingegaan. Hier ligt dus een belangrijk manco in het wetsontwerp, een manco dat kan worden opgeheven door de verplichting op te nemen om aan te geven of men op een eis is ingegaan. Indien de meldingsplicht beperkt wordt tot het melden van gestelde boycoteisen, zal het verworven inzicht van oppervlakkige betekenis blijven. Het is noodzakelijk een volledig beeld te verkrijgen, teneinde mogelijkerwijs in de toekomst effectieve maatregelen te kunnen nemen. Van belang is ook te weten door welk land een boycoteis is gesteld. Het is interessant te melden dat in de VS een soortgelijke wet deze beide punten in positieve zin heeft geregeld.

Gezien de maatregelen die de Regering voorstelt, is het gerechtvaardigd te veronderstellen dat de Regering op een gegeven ogenblik het vermoeden kan hebben van het begaan van een strafbaar feit. Dit zal zeker het geval zijn, als de Regering bovenvermelde wijziging overneemt en wanneer artikel 429quater van het Wetboek van Strafrecht zal zijn gewijzigd. Er moet dan op worden gewezen dat artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering eist dat wanneer openbare colleges of ambtenaren in de uitoefening hunner bediening kennis krijgen van een strafbaar feit, hiervan onverwijld aangifte wordt gedaan bij de officier van justitie. De door de P.v.d.A.-fractie voorgestelde wijziging is daarom tevens belangrijk voor de opsporing van strafbare feiten. De Regering zou door dit voorstel over te nemen getuigen van een serieuze bestrijding van de niet-joodverklaring.

De Regering merkt op blz. 9 van de memorie van toelichting op dat alleen in het kader van een concrete transactie de verplichting tot melding bestaat. Deze omschrijving is echter veel te beperkt, omdat de suggestie wordt gewekt dat melding alleen verplicht is, wanneer inderdaad een concrete transactie wordt afgesloten. Naar de mening van de leden van de P.v.d.A.-fractie moet de meldingsplicht veel wijder worden opgevat, ook al om redenen als eerder in dit verslag aangegeven. De formulering die nu gekozen is, sluit namelijk de mogelijkheid uit vast te stellen of er boycoteisen zijn gesteld in het kader van de contacten die niet hebben geleid tot een concrete transactie. Wellicht is zelfs een weigering om mee te werken aan een boycotmaatregel de reden voor het niet doorgaan van een transactie. Naar de mening van deze leden moet het stellen van boycoteisen niet alleen in het kader van concrete transacties onder de meldingsplicht vallen, maar bij voorbeeld ook bij offertes en «tenders». De huidige tekst laat veel te veel mogelijkheden open om aan de meldingsplicht te ontkomen. Ook wilden deze leden nog eens wijzen op de door het CIDI en andere organisaties aangegeven onduidelijkheid met betrekking tot de zinsnede op blz. 10 van de memorie van toelichting, namelijk dat de meldingsplicht «ontstaat op het moment dat naleving voor het eerst wordt gevraagd». De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden daar gaarne opheldering over krijgen.

Bij de leden van de C.D.A.-fractie rees de vraag of de in dit wetsontwerp voorgestelde meldingsplicht voldoet aan de beleidsdoeleinden die worden beoogd en of daarmee uitsluitend die doeleinden worden gediend. De Mi-

nister van Justitie heeft immers tijdens het debat op 23 en 24 oktober 1979 over de kwestie van de Arabische boycot en Nederland (kamerstukken 14 986) uiteengezet dat een vergaande meldingsplicht, die de Nederlandse staatsburger zou worden opgelegd, op gespannen voet zou komen te staan met het algemeen rechtsbeginsel dat de staat van de burger niet mag vragen dat hij zelf aangifte doet van een door hem begaan strafbaar feit. De leden van de C.D.A.-fractie meenden dat voor de zelfbeschuldiging onder bedreiging van een straf in onze rechtsorde geen plaats is. Zij betwijfelden of artikel 2 van het wetsontwerp binnen de voor onze rechtsorde aanvaardbare grenzen gebleven is, nu in het tweede lid van genoemd artikel de Minister van Economische Zaken de bevoegdheid gegeven wordt nadere inlichtingen te vragen. Zij vroegen de Regering om argumenten voor de juridische houdbaarheid van het in de memorie van toelichting ingenomen standpunt.

Het gaat bij de toepassing van artikel 2, zo veronderstelden de leden van de C.D.A.-fractie, altijd om het op het spoor komen van een buitenlandse boycotmaatregel in het kader van onderhandeling met betrekking tot een concrete transactie, zoals kan blijken uit een aan het tot stand komen van een dergelijke transactie gestelde voorwaarde. Deze benadering sluit een meldingsplicht uit voor degenen die een buitenlandse boycotmaatregel toevallig op het spoor komen, zo stelden deze leden nadrukkelijk vast. Wèl rust de meldingsplicht niet alleen op de contractant, zo begrepen de leden van de fractie van het C.D.A., maar ook op degenen die ten behoeve van de contractant zekere bemoeienissen hebben, zoals banken en verzekeringsinstellingen.

De V.V.D.-fractie vroeg waarom in artikel 2, lid 1, is gekozen voor zo'n ruime periode waarin aan de meldingsverplichting kan worden voldaan.

Ten aanzien van de in de memorie van toelichting genoemde kwestie van de zogenaamde zelfbeschuldiging wilden de leden van de fractie van D'66 vragen in welke gevallen van melding van boycotmaatregelen door het bedrijfsleven aan de Regering het openbaar ministerie daarover zal worden ingelicht. Het kwam deze leden noodzakelijk voor dat dit in elk geval zal geschieden wanneer het gaat om verklaringen, die qua strekking of qua bedoeling neerkomen op zogenaamde niet-joodverklaringen. Is de Regering het daarmee eens?

De leden van de S.G.P.-fractie vreesden dat met de thans voorgestelde redactie van artikel 2, lid 1, slechts één aspect van het verschijnsel van de buitenlandse boycotmaatregelen aan het licht zou komen. Wordt de meest essentiële vraag, namelijk in hoeverre het bedrijfsleven hieraan gehoor geeft, daarmee niet onbeantwoord gelaten?

Met betrekking tot het aspect van de zelfbeschuldiging, waar de Regering op wijst, vroegen deze leden of het controle- en opsporingsbeleid op basis van artikel 7 niet met zich brengt dat de aanmeldingen ten minste kritisch gevolgd zullen worden. De S.G.P.-fractie onderschreef dan ook het oordeel van de Raad van State dat het onderscheid tussen het vragen naar de inhoud van de voorwaarden en het vragen naar de naleving zó subtiel is, dat het in de praktijk nauwelijks tot verschil in gevolgen kan leiden. Is een afweging van de belangen van de rechtstaat en die van een effectief economisch beleid niet minstens even genuanceerd te verwezenlijken door middel van het beginsel van de opportuniteit van het openbaar ministerie? Deze leden drongen dan ook aan op een verplichting te melden in hoeverre op een boycotverzoek is ingegaan. Dit behoeft toch niet uit te sluiten dat betrokkenen er vooraf reeds op gewezen zijn dat naleving van een bepaalde voorwaarde een strafbaar feit zou opleveren? De leden van de S.G.P.-fractie zouden een dergelijke bemoeienis, waarvan blz. 7 van de memorie van toelichting rept, zeer op prijs stellen. Is na een dergelijke waarschuwing een beroep op het probleem van de zelfbeschuldiging nog wel op zijn plaats? Gaat een bedrijf ondanks een waarschuwing toch in op een boycotverzoek, dan neemt dat bedrijf immers welbewust de consequenties van een eventuele strafvervolgging op zich.

Wat is de reden van het verschil tussen de termijnen van de leden 1 en 2 van artikel 2? Is de termijn van lid 1 niet nodeloos lang, zodat binnen die termijn een bepaalde transactie al lang kan zijn afgehandeld, waardoor de mogelijkheid om nadere inlichtingen te vragen niet meer opportuun is? De leden van de S.G.P.-fractie pleitten dan ook voor een uniforme termijn van een maand.

Brengt de mogelijkheid van het vragen van nadere inlichtingen overigens niet met zich dat, gelet op de samenhang met artikel 7, de elementen van het strafbare feit van niet voldoen aan het geven van nadere inlichtingen niet objectief vaststaan? Hoe verhoudt dat zich met het grote beginsel van artikel 1 Wetboek van Strafrecht? Biedt het aanknopen in artikel 2 bij concrete transacties niet vele mogelijkheden om de meldingsplicht te ontgaan? Zou een algemeen gestelde verklaring, dus los van een concrete transactie, om nu en in de toekomst geen zaken te doen met Israël, onder het huidige artikel 2 vallen? Zou dit bereikt kunnen worden door in artikel 2, lid 1 het woord «bepaalde» te laten vervallen? Zo ja, dan zou dit volgens de leden van de S.G.P.-fractie dienen te geschieden.

Het lid van de P.S.P.-fractie vond, dat de voorgestelde wet in die zin zou moeten worden gewijzigd, dat natuurlijke en rechtspersonen een buitenlandse boycot moeten melden, als die hen directelijk dan wel indirectelijk dwingt tot een gedrag dat indruist tegen de Nederlandse rechtsorde of het volkenrecht. Dit lid was van oordeel dat op deze wijze het probleem van de zelfbeschuldiging kan worden opgelost. Voordat definitief tot economische betrekkingen of daarmee samenhangende relaties met de boycottende staat wordt besloten, wordt in overleg van de betrokken onderneming of natuurlijke persoon met de Nederlandse overheid of met de door haar ingestelde commissie bezien, welke gedragslijn inzake het voldoen aan eisen die voortvloeien uit een buitenlandse boycot kan worden gevolgd. Is er, ook na eventuele diplomatieke stappen van de Nederlandse overheid, geen enkele mogelijkheid overgebleven om economische relaties met de boycottende staat aan te knopen die niet ingaan tegen de Nederlandse rechtsorde of het volkenrecht, dan is volgens de mening van dit lid het niet aangaan van een economische relatie de enige mogelijkheid.

Facultatieve melding

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of aan artikel 4 toegevoegd kan worden dat de Commissie buitenlandse boycotmaatregelen kennis krijgt van de verplichte meldingen zoals vastgelegd in artikel 2.

Ook de leden van de D'66-fractie gingen in op het tweeledige systeem van aanmelding, dat in de wet is voorzien. Het systeem van aanmelding bij Economische Zaken enerzijds en facultatieve melding bij de in te stellen onafhankelijke commissie anderzijds zou naar hun mening onderling versterkend kunnen werken. Voorwaarde is dan wel, dat beide instanties volledig op de hoogte zijn van de aanmeldingen, zoals die bij de andere instantie geschieden. Is de Regering het daarmee eens? Zo ja, is zij dan bereid de onafhankelijke commissie op vertrouwelijke basis te informeren omtrent de bij Economische Zaken aangemelde boycotmaatregelen?

Waarom, zo vroegen deze leden verder, is de kring van personen en instanties die zich tot de onafhankelijke commissie kunnen wenden, beperkt tot in Nederland gevestigde natuurlijke personen en rechtspersonen? Het is immers zeer wel denkbaar, dat boycotslachtoffers niet in Nederland gevestigd zijn, maar bij voorbeeld in het geval van de Arabische boycot in Israël. Wat is ertegen om ook in het buitenland gevestigde natuurlijke personen en rechtspersonen zich tot de commissie te laten wenden?

Openbaarheid; rapportage aan het parlement

Ten aanzien van artikel 6 over de openbaarheid stelt de Regering dat vertrouwelijkheid verplicht is, onverminderd het bepaalde in de Wet openbaarheid van bestuur. De leden van de P.v.d.A.-fractie zeiden het met dit uitgangspunt volstrekt oneens te zijn. Zij wezen erop dat het hier niet om een probleem gaat dat uitsluitend tussen de bedrijfsdirectie en het Ministerie van Economische Zaken speelt. Het gaat hier over een probleem waarvoor de afgelopen jaren grote maatschappelijke belangstelling is getoond. Zij achtten het daarom niet aanvaardbaar dat de belangwekkende informatie uitsluitend beschikbaar is voor slechts een zeer gering aantal personen. Het beleid moet erop gericht zijn ook individuele werknemers, ondernemingsraden, vakbonden en andere maatschappelijke organisaties zo gedetailleerd mogelijke informatie te verschaffen. Het kwam deze leden ongepast voor de informatie niet alleen tot slechts enkele feiten, maar ook tot enkele personen te beperken. Er is ook geen enkele reden tot strikte geheimhouding, want het gaat niet om bedrijfsgegevens van puur economische aard. De leden van de P.v.d.A.-fractie waren er dan ook voorstander van zoveel mogelijk gegevens openbaar te maken, zodat elke betrokkene of geïnteresseerde er kennis van kan nemen. Dit zou naar hun oordeel in zeer belangrijke mate leiden tot versterking van het effect van de wet.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of het de bedoeling is dat de in artikel 5 vermelde rapportage op een of andere wijze in vertrouwelijke vorm geschiedt, aangezien anders niet volledig inzicht kan worden gegeven in de totaliteit van de verzamelde gegevens.

Wat de in artikel 4, vijfde lid en artikelen 5 en 6 geregelde vertrouwelijkheid betreft, was het de leden van de S.G.P.-fractie niet duidelijk waarom personen die Nederlandse bedrijven boycotvoorwaarden voorleggen, beschermd moeten worden. Zou openbaarheid niet veeleer passen in het kader van het ontwerp? Maakt niet om dezelfde reden de Amerikaanse Export Administration Act openbaarmaking van een veroordeling mogelijk? Gaarne ontvingen deze leden een beschouwing over dit punt.

Het lid van de P.S.P.-fractie meende dat de rapportage aan de Kamer op een andere manier geregeld dient te worden. De Regering behoort elk jaar bij de indiening van de rijksbegroting een overzicht te geven van de aard en de hoeveelheid van de gemelde boycotmaatregelen en uiteen te zetten welke gedragslijn zij heeft gevolgd, zowel op diplomatiek vlak als op het vlak van het overleg met de betrokken ondernemingen of natuurlijke personen die zich zagen geconfronteerd met een buitenlandse boycot. Op verzoek van de Kamer dient naar de mening van dit lid deze rapportage ook tussentijds te geschieden, mocht de Kamer van oordeel zijn dat zij zich dient uit te spreken over een eis tot medewerking aan een boycot of over de door de Regering gevolgde gedragslijn.

Naleving

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden gaarne vernemen hoe de Regering zich voorstelt de controle op de naleving te regelen. Het is juist dat sancties worden gesteld, maar tegelijkertijd dient het instrumentarium te worden aangegeven om naleving af te dwingen.

De leden van de fractie van D'66 plaatsten grote vraagtekens bij de in het wetsontwerp voorziene sanctie in geval van niet-naleving van de meldingsverplichting. Gezien de grote bedragen die vaak met orders van Arabische landen gemoeid zijn, kwam de voorgestelde sanctie hen te licht voor. Zij wezen op het gevaar, dat als gevolg hiervan de meldingsplicht op grote schaal zal worden ontdoken. Deelt de Regering deze mening? Kan de Regering aan-

geven welke sancties door de Verenigde Staten respectievelijk Canada worden gehanteerd in geval van niet-naleving van de meldingsplicht? Is zij bereid de voorgestelde sancties aanmerkelijk te verzwaren?

De voorzitter van de commissie,
Van der Hek

De waarnemend griffier van de commissie,
Koppe